Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
LAILA MEDINA
9 päivänä tammikuuta 2025[1]

Asia C-665/23

IL
vastaan
Veracash SAS

(Ennakkoratkaisupyyntö – Cour de cassation (ylin yleinen tuomioistuin, Ranska))

Ennakkoratkaisupyyntö – Maksupalvelut sisämarkkinoilla – Direktiivi 2007/64/EY – Oikeudettomat maksutapahtumat – Ilmoitus oikeudettomista maksutapahtumista – Ilmoittamisen määräaika – Ilmoituksen viivästyminen, joka ei ole tarkoituksellista tai seurausta törkeästä huolimattomuudesta – Maksupalveluntarjoajan palauttamisvelvollisuus – Maksajan vastuu oikeudettomista maksutapahtumista

I Johdanto

1. Käsiteltävä asia koskee direktiivissä 2007/64/EY säädetyn oikeudettomia maksutapahtumia koskevan vastuun tiettyjä näkökohtia.[2] Siinä tulee esille kysymys niiden kyseisen direktiivin säännösten keskinäisestä suhteesta, joissa säädetään tarkemmin ottaen maksajan velvollisuudesta ilmoittaa ilman aiheetonta viivytystä oikeudettomasta maksutapahtumasta ja sen seurauksista, ellei näin tapahdu, jos oikeudeton maksutapahtuma on seurausta maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä. Tuomion CRCAM[3] jälkeen käsiteltävä asia tarjoaa unionin tuomioistuimelle uuden tilaisuuden selvittää maksajan ja maksupalveluntarjoajan etujen välille luotavaa tasapainoa.

[1] Alkuperäinen kieli: englanti.

[2] Maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2007, L 319, s. 1). Se kumottiin ja korvattiin maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta 25.11.2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2015/2366 (EUVL 2015, L 337, s. 35). Pääasian oikeudenkäynnin tosiseikat huomioon ottaen, ja kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myös toteaa, käsiteltävään asiaan sovelletaan direktiiviä 2007/64.

[3] Tuomio 2.9.2021 (C-337/20, EU:C:2021:671; jäljempänä tuomio CRCAM).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Euroopan unionin oikeus

2. Direktiivin 2007/64 56 artiklassa, jonka otsikko on ”Maksuvälineitä koskevat maksupalvelunkäyttäjän velvollisuudet”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Maksuvälineen käyttöön oikeutetun maksupalvelunkäyttäjällä on velvollisuus

a) käyttää maksuvälinettä sen myöntämistä ja käyttöä koskevia ehtoja noudattaen; ja

b) saatuaan tietää maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä ilmoittaa siitä maksupalveluntarjoajalle tai tämän ilmoittamalle taholle asiasta ilman aiheetonta viivytystä.”

3. Direktiivin 2007/64 58 artiklan, jonka otsikko on ”Ilmoitus oikeudettomista tai virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista”, sanamuoto on seuraava:

”Maksupalvelunkäyttäjällä on oikeus saada maksupalveluntarjoajalta hyvitys vain siinä tapauksessa, että hän ilmoittaa maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta tai virheellisesti toteutetusta, muun muassa 75 artiklassa tarkoitettuun vaatimukseen oikeuttavasta maksutapahtumasta ilman aiheetonta viivytystä sen havaittuaan. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä, paitsi sellaisessa tapauksessa, jossa maksupalveluntarjoaja ei ole antanut tai asettanut saataville maksutapahtumaa koskevia tietoja III osaston mukaisesti.”

4. Direktiivin 2007/64 60 artiklan, jonka otsikko on ”Maksupalveluntarjoajan vastuu oikeudettomista maksutapahtumista”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on 58 artiklan soveltamista rajoittamatta varmistettava, että jos maksutapahtuma on toteutettu oikeudettomasti, maksajan maksupalveluntarjoaja palauttaa maksajalle kyseisen maksutapahtuman summan välittömästi ja tarvittaessa palauttaa veloitetun maksutilin sellaiseen tilaan, jossa se olisi ollut ilman oikeudettoman maksutapahtuman toteuttamista.”

5. Direktiivin 2007/64 61 artiklassa, jonka otsikko on ”Maksajan vastuu oikeudettomista maksutapahtumista”, säädetään seuraavaa:

”1. Poiketen siitä, mitä 60 artiklassa säädetään, maksaja on enintään 150 euroon saakka vastuussa oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvistä menetyksistä, jotka aiheutuvat kadonneen tai varastetun maksuvälineen käytöstä tai, jos maksaja on jättänyt huolehtimatta henkilökohtaisten turvatekijöiden säilymisestä, maksuvälineen väärinkäytöstä.

2. Maksajan on vastattava kaikista menetyksistä, jotka johtuvat sellaisista oikeudettomista maksutapahtumista, jotka hän on aiheuttanut toimimalla petollisesti tai laiminlyömällä tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti yhtä tai useampaa 56 artiklassa tarkoitettua velvollisuuttaan. Tällaisissa tapauksissa ei sovelleta tämän artiklan 1 kohdassa mainittua enimmäissummaa.

3. Jäsenvaltiot voivat tapauksissa, joissa maksaja ei ole toiminut petollisesti tai laiminlyönyt tarkoituksellisesti 56 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan, vähentää maksajan artiklan 1

ja 2 kohdan mukaista vastuuta, ottaen huomioon erityisesti maksuvälineeseen liitetyt henkilökohtaiset turvatekijät ja olosuhteet, joissa maksuväline katosi, varastettiin tai tuli väärinkäytetyksi.

4. Maksaja ei ole vastuussa taloudellisista seurauksista, joita kadonneen, varastetun tai väärinkäytetyn maksuvälineen käytöstä aiheutuu sen jälkeen, kun hän on tehnyt 56 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen, ellei hän ole toiminut petollisesti.

_ _”

B Kansallinen oikeus

6. Direktiivi 2007/64 saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä maksupalvelujen tarjoamista koskevista vaatimuksista ja maksulaitosten perustamisesta 15.7.2009 annetulla asetuksella nro 2009-866 (ordonnance n° 2009-866, relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement), jolla muun muassa otettiin käyttöön pääasian oikeudenkäynnissä sovellettavat rahataloutta ja rahoitusmarkkinoita koskevan koodeksin (code monétaire et financier) L. 133-17, L. 133-18, L. 133-19 ja L. 133-24 §.

7. Rahataloutta ja rahoitusmarkkinoita koskevan koodeksin L. 133-17 §:n I momentissa säädetään, että ”saatuaan tietää maksuvälineensä tai siihen liittyvien tietojen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin taikka sen tai niiden oikeudettomasta käytöstä maksupalvelunkäyttäjän on ilmoitettava tästä viipymättä maksupalveluntarjoajalleen tai tämän ilmoittamalle taholle maksuvälineen sulkemiseksi”.

8. Koodeksin L. 133-18 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jos kyseessä on oikeudeton maksutapahtuma, josta käyttäjä ilmoittaa L. 133-24 §:ssä säädettyjen ehtojen mukaisesti, maksajan maksupalveluntarjoajan on välittömästi palautettava maksajalle oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärä ja tarvittaessa palautettava veloitettu maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman oikeudettoman maksutapahtuman toteuttamista.

Maksaja ja hänen maksupalveluntarjoajansa voivat sopimuksen perusteella päättää lisäkorvauksesta.”

9. Koodeksin L. 133-19 §:n sanamuoto on seuraava:

”I. Jos kyseessä on oikeudeton maksutapahtuma, joka johtuu maksuvälineen katoamisesta tai varkaudesta, maksajan on vastattava L. 133-17 §:ssä säädetyn ilmoituksen tekemistä edeltävänä aikana kyseisen välineen käyttämiseen liittyvistä menetyksistä, kuitenkin enintään 150 euroon saakka.

Maksajalle ei kuitenkaan synny vastuuta, jos oikeudeton maksutapahtuma on toteutettu käyttämättä henkilökohtaisia turvatekijöitä.

II. Maksajalle ei synny vastuuta, jos oikeudeton maksutapahtuma on toteutettu maksuvälineen tai siihen liittyvien tietojen jouduttua vääriin käsiin maksajan tietämättä.

Vastuuta ei synny myöskään siinä tapauksessa, että maksuväline on tullut väärennetyksi, jos maksajan maksuväline oli maksajan hallussa oikeudettoman maksutapahtuman toteutuessa.

III. Ellei maksaja ole toiminut petollisesti, maksaja ei ole vastuussa taloudellisista seurauksista, jos maksupalveluntarjoaja ei anna käytettäväksi asianmukaisia keinoja tehdä L. 133-17 §:ssä säädettyä ilmoitusta maksuvälineen sulkemiseksi.

IV. Maksajan on vastattava kaikista menetyksistä, jotka johtuvat oikeudettomista maksutapahtumista, jos kyseiset menetykset ovat aiheutuneet maksajan petollisesta toiminnasta tai jos maksaja on laiminlyönyt tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti L. 133-16 ja L. 133-17 §:ssä mainittuja velvollisuuksia.”

10. Koodeksin L. 133-24 §:ssä säädetään lisäksi seuraavaa:

”Maksupalvelunkäyttäjän on ilmoitettava maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta viipymättä ja viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä saamisoikeuden menetyksen uhalla, paitsi jos maksupalveluntarjoaja on jättänyt antamatta maksupalvelunkäyttäjälle tai asettamatta tämän saataville kyseistä maksutapahtumaa koskevia tietoja III osan 1 osaston IV luvun mukaisesti.

Jos maksupalvelunkäyttäjä ei ole luonnollinen henkilö, joka toimii muuten kuin ammattimaisesti, osapuolet voivat päättää poiketa tämän pykälän säännöksistä.”

III Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

11. IL avasi kultaan pohjautuvan talletustilin Veracash SAS -yhtiössä. Veracash lähetti 24.3.2017 IL:n osoitteeseen uuden pankkiautomaatti- ja maksukortin. IL väitti, ettei hän ollut hakenut eikä vastaanottanut kyseistä korttia ja että hänen tililtään oli tehty 30.3.– 17.5.2017 oikeudettomia päivittäisiä nostoja. IL nosti Veracashia vastaan tribunal de grande instance d’Évryssä [4] (alioikeus, Évry, Ranska) kanteen, jossa hän vaati nostettujen määrien palauttamista ja vahingonkorvausta.

12. Koska hänen kanteensa hylättiin osittain ensimmäisessä oikeusasteessa, IL valitti tuomiosta cour d’appel de Paris’hin (ylioikeus, Pariisi, Ranska). Hänen valituksensa hylättiin 3.1.2022 annetulla tuomiolla muun muassa sillä perusteella, ettei hän voinut vedota rahataloutta ja rahoitusmarkkinoita koskevan koodeksin L. 133-18 §:n säännöksiin, koska hän ei ollut ilmoittanut kyseisistä maksutapahtumista ”välittömästi” [5] ja ”ilman aiheetonta viivytystä” Veracashille. Tämä päätelmä perustui siihen, että IL oli lähettänyt riidanalaisen maksutapahtumalomakkeen Veracashille 23.5.2017 eli lähes kaksi kuukautta ensimmäisestä riidanalaisesta nostosta.

13. IL on tehnyt cour d’appel de Paris’n tuomiosta kassaatiovalituksen Cour de cassationiin (ylin yleinen tuomioistuin, Ranska), joka on ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin. IL vetoaa valituksessaan kahteen valitusperusteeseen. Toisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa [6] IL väittää, että antaessaan ratkaisunsa cour d’appel de Paris ei ollut ottanut huomioon sitä, että maksajalla on aikaa 13 kuukautta tilin veloituspäivästä ilmoittaa maksutapahtumasta, ja että se oli siten rikkonut rahataloutta ja rahoitusmarkkinoita koskevan koodeksin L. 133-24 §:ää, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa.

[4] 1.1.2020 alkaen ”tribunal judiciaire d’Évry” (Évryn tuomioistuin, Ranska).

[5] Kyseiseen tuomioon sisältyvä viittaus velvollisuuteen ilmoittaa maksutapahtumasta ”välittömästi” johtuu hyvin todennäköisesti siitä, että tämä sana sisältyy Veracard-kortin käyttöä koskeviin yleisiin ehtoihin, jotka toistetaan kyseisessä tuomiossa.

[6] Ennakkoratkaisupyyntö koskee ainoastaan toisen valitusperusteen ensimmäistä osaa.

14. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan asian ratkaisu riippuu siitä, voiko maksupalveluntarjoaja kieltäytyä palauttamasta oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärää, kun maksaja on, vaikka hän on ilmoittanut maksutapahtumasta 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä, tehnyt ilmoituksen viiveellä ilman, että tämä viive on ollut tarkoituksellinen tai johtunut maksajan törkeästä huolimattomuudesta.

15. Pääasian asianosaiset ovat erimielisiä tästä seikasta. Pääasian oikeudenkäynnissä valittajana oleva IL väittää ensisijaisesti, että maksupalvelunkäyttäjällä on 13 kuukautta tilin veloituspäivästä aikaa ilmoittaa oikeudettomasta maksutapahtumasta. Pääasian oikeudenkäynnissä vastapuolena oleva Veracash väittää, että asettamalla rahataloutta ja rahoitusmarkkinoita koskevan koodeksin L. 133-24 §:ssä käyttäjälle velvollisuuden ilmoittaa oikeudettomasta maksutapahtumasta ilman aiheetonta viivytystä ja 13 kuukauden kuluessa, lainsäätäjän tarkoituksena oli asettaa kaksinkertainen määräaika ja että 13 kuukauden määräaika on enimmäismääräaika. Se lisää, että kyseisen säännöksen systematiikka edellyttää, että heti kun maksupalvelunkäyttäjä tulee tietoiseksi sääntöjenvastaisuudesta, hänen olisi reagoitava välittömästi ilmoittamalla siitä palveluntarjoajalle.

16. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan direktiivin 2007/64 58 artiklan sanamuodon mukaisen tulkinnan perusteella voidaan, kuten cour d'appel de Paris katsoi, päätellä, että maksupalveluntarjoajalla on oikeus kieltäytyä palauttamasta oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärää pelkästään sillä perusteella, että maksupalvelunkäyttäjä on ilmoittanut sille kyseisestä maksutapahtumasta viiveellä, vaikka ilmoitus olisi tehty 13 kuukauden määräajassa.

17. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin, että tällaista tulkintaa on vaikea sovittaa yhteen direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohdan kanssa. Kyseisestä säännöksestä ilmenee, että maksaja menettää oikeutensa palautukseen vain, jos hän on muun muassa laiminlyönyt tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti yhtä tai useampaa kyseisen direktiivin 56 artiklassa tarkoitettua velvollisuuttaan, kuten velvollisuutta ilmoittaa maksupalveluntarjoajalle ilman aiheetonta viivytystä maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä.

18. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että kun unionin tuomioistuin tulkitsi direktiivin 2007/64 58 artiklaa tuomiossaan CRCAM, sen ei tarvinnut lausua seurauksista, joita on sillä, ettei maksaja noudata velvollisuutta ilmoittaa oikeudettomasta maksutapahtumasta maksupalveluntarjoajalle ilman aiheetonta viivytystä.

19. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ymmärtää intressin siihen, että maksajaa kannustetaan huolellisuuteen ilmoituksen tekemisessä maksupalveluntarjoajalle, se katsoo, että direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohta huomioon ottaen unionin lainsäätäjän aikomuksena ei ollut määrätä, että olosuhteista riippumatta mistä tahansa viiveestä seuraa, että maksajalta evätään kokonaan oikeus palautukseen.

20. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan maksajalta olisi evättävä oikeus oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvien sellaisten menetysten korvaamiseen, jotka olisi voitu estää ilman aiheetonta viivytystä tehdyllä ilmoituksella, vain, jos ilmoituksen viivästyminen on tarkoituksellista tai seurausta maksajan törkeästä huolimattomuudesta.

21. Edellä esitetyn perusteella Cour de cassation on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 2007/64] 56, 58, 60 ja 61 artiklaa tulkittava siten, että maksajalta on evättävä oikeus oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärän palautukseen, kun hän on tehnyt oikeudettomasta maksutapahtumasta ilmoituksen maksupalveluntarjoajalleen viiveellä, vaikka hän onkin tehnyt ilmoituksen 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, edellyttääkö maksajan palautuksen saamista koskevan oikeuden epääminen sitä, että ilmoituksen viive on tarkoituksellinen tai johtuu maksajan törkeästä huolimattomuudesta?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko maksajalta evättävä oikeus palautukseen kaikkien oikeudettomien maksutapahtumien osalta vai pelkästään niiden oikeudettomien maksutapahtumien osalta, jotka olisi voitu estää, jos ilmoittamisessa ei olisi ollut viivettä?”

22. Kirjallisia huomautuksia esittivät Veracash, Tšekin ja Ranskan hallitukset sekä Euroopan komissio.

IV Asian tarkastelu

A Ensimmäinen kysymys

23. Ensimmäisessä kysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2007/64 58 artiklaa, luettuna sen 56, 60 ja 61 artiklan valossa, tulkittava siten, että maksaja menettää oikeuden oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärän palauttamiseen, jos hän ilmoitti kyseisestä maksutapahtumasta myöhässä maksupalveluntarjoajalle, vaikka hän teki näin 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä.

24. Vastatakseni tähän kysymykseen esitän ensin yleiskatsauksen säännöksiin, jotka koskevat maksuvälineisiin ja oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyviä osapuolten sopimusvelvoitteita sekä oikeudettomista maksutapahtumista aiheutuvien menetysten korvausvastuuta koskevia sääntöjä.[7] Sen jälkeen selvennän hieman maksajan ilmoitusvelvollisuuksien keskinäistä suhdetta.

1. Osapuolten sopimusvelvoitteet ja vastuu oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvistä menetyksistä

25. Yleisesti ottaen on mahdollista yksilöidä kaksi säännöstöä, jotka ovat merkityksellisiä pääasian oikeudenkäynnin kannalta. Direktiivin 2007/64 56 ja 57 artiklassa vahvistetaan maksupalvelunkäyttäjän[8] ja -tarjoajan[9] maksuvälineitä koskevat sopimusvelvoitteet. Kyseisen

[7] Ks. Mavromati, D., *The Law of Payment Services in the EU: The EC Directive on Payment Services in the Internal Market*, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2008, s. 220–.

[8] Direktiivin 2007/64 4 artiklan 10 alakohdan mukaan ”maksupalvelunkäyttäjällä” tarkoitetaan luonnollista tai oikeushenkilöä, joka käyttää maksupalvelua joko maksajan tai maksunsaajan tai molempien ominaisuudessa. Maksajan ja maksunsaajan käsitteet määritellään kyseisen artiklan 7 ja 8 alakohdassa.

[9] Sellaisena kuin se on määriteltynä direktiivin 2007/64 4 artiklan 9 alakohdassa.

direktiivin 58–61 artikla koskevat oikeudettomia maksutapahtumia, ja niissä käsitellään maksupalvelunkäyttäjän ilmoitusvelvollisuutta, todistustaakkaa ja kummankin osapuolen vastuuta.

26. Direktiivin 56 artiklassa säädetään maksuvälineitä koskevista maksupalvelunkäyttäjän sopimusvelvoitteista. Sen mukaan maksupalvelunkäyttäjän on käytettävä maksuvälinettä sen myöntämistä ja käyttöä koskevia ehtoja noudattaen, säilytettävä maksuvälineeseen liitettyjä henkilökohtaisia turvatekijöitä turvallisesti ja saatuaan tietää maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä ilmoitettava siitä maksupalveluntarjoajalle ilman aiheetonta viivytystä.

27. Maksupalveluntarjoajan on puolestaan 57 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan nojalla muun muassa varmistettava, että muut kuin maksuvälineen käyttöön oikeutettu maksupalvelunkäyttäjä eivät pääse maksuvälineeseen liitettyihin henkilökohtaisiin turvatekijöihin käsiksi, ja oltava lähettämättä sellaista maksuvälinettä, jota ei ole tilattu, ellei ole kyse siitä, että on korvattava maksupalvelunkäyttäjälle jo annettu maksuväline. Lisäksi 57 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan maksupalveluntarjoajan on varmistettava, että maksupalvelunkäyttäjällä on aina käytettävissään asianmukaiset keinot tehdä 56 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu ilmoitus, jos maksuväline katoaa, varastetaan tai joutuu vääriin käsiin taikka sitä käytetään oikeudettomasti. Saman artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan maksupalveluntarjoajan on myös estettävä maksuvälineen käyttö sen jälkeen, kun mainittu ilmoitus on tehty.

28. Direktiivin 58 artikla koskee muun muassa [10] oikeudettomia maksutapahtumia. [11] Siinä asetetaan maksupalvelunkäyttäjälle yleinen ilmoitusvelvollisuus edellytyksenä sille, että hän voi saada maksupalveluntarjoajalta hyvityksen. [12] Maksupalvelunkäyttäjän on ilmoitettava maksupalveluntarjoajalle ”oikeudettomasta – – vaatimukseen oikeuttavasta maksutapahtumasta ilman aiheetonta viivytystä sen havaittuaan. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä”. Ainoa poikkeus tähän velvollisuuteen on tapaus, jossa maksupalveluntarjoaja ei ole antanut tai asettanut saataville maksutapahtumaa koskevia tietoja direktiivin 2007/64 III osaston mukaisesti.

29. Kyseisen direktiivin 59 artiklaan sisältyy, oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvää vastuuta koskevien sääntöjen osana, maksupalvelunkäyttäjän kannalta suotuisia todistustaakkaa koskevia säännöksiä. Todistustaakka on lähinnä maksupalveluntarjoajalla, jonka on osoitettava, että maksutapahtuma oli todennettu, oikein kirjattu ja merkitty tileille. [13]

30. Käytännössä kyseisessä 59 artiklassa säädetty todistelujärjestelmä johtaa siihen, että jos mainitun direktiivin 58 artiklassa tarkoitettu ilmoitus on tehty siinä säädetyssä määräajassa, maksupalveluntarjoajalla on kyseisen direktiivin 60 artiklan 1 kohdan mukainen velvollisuus palauttaa maksu välittömästi. [14]

[10] Kyseisessä säännöksessä säädetään myös ”virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista”. Koska pääasian oikeudenkäynnissä on kyse maksutapahtumista, joita maksaja ei ollut oikeuttanut, eikä maksutapahtumista, joita ei ole toteutettu maksajan ohjeiden mukaisesti, keskityn oikeudettomien maksutapahtumien tilanteeseen.

[11] Olosuhteet, joissa maksutapahtumaa on pidettävä oikeudettomana, esitetään direktiivin 2007/64 54 artiklassa.

[12] Ks. vastaavasti tuomio CRCAM, 33 kohta.

[13] Tuomio CRCAM, 40 kohta.

[14] Ibid.

31. Direktiivin 2007/64 61 artiklassa säädetään maksajan vastuusta siinä erityistapauksessa, että oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvät menetykset aiheutuvat kadonneen tai varastetun maksuvälineen käytöstä tai maksuvälineen väärinkäytöstä. Kyseisen artiklan 1 kohdasta seuraa, että maksaja on enintään 150 euroon saakka vastuussa tällaisista oikeudettomista maksutapahtumista.[15] Maksajan on kuitenkin vastattava kaikista menetyksistä, jos hän on aiheuttanut menetykset toimimalla petollisesti tai laiminlyömällä tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti yhtä tai useampaa 56 artiklassa tarkoitettua velvollisuuttaan (mukaan luettuna velvollisuus ilmoittaa maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä). Saman artiklan 4 kohdasta ilmenee, että maksaja ei ole vastuussa taloudellisista seurauksista, joita kadonneen, varastetun tai väärinkäytetyn maksuvälineen käytöstä aiheutuu sen jälkeen, kun hän on tehnyt ilmoituksen, ellei hän ole toiminut petollisesti.

2. Maksajan ilmoitusvelvollisuuksien keskinäinen suhde

32. Edellä esitetystä oikeudellisen kehyksen kuvauksesta ilmenee, että käyttäjällä on yleinen huolellisuusvelvoite maksuvälineen suhteen. Huolellisuusvelvollisuuden erityinen ilmentymä on ilmoitusvelvollisuus.[16] Tällä velvollisuudella on keskeinen asema vastuuta oikeudettomista maksutapahtumista koskevien sääntöjen yhteydessä, ja se toimii ”*mittapuuna*” jaettaessa vastuu oikeudettomista maksutapahtumista maksajan ja palveluntarjoajan kesken.[17]

33. On mahdollista tunnistaa ainakin kolme tilannetta, jotka synnyttävät käyttäjän ilmoitusvelvollisuuden.

34. Ensimmäisessä tilanteessa käyttäjä saa tietää maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai väärinkäytöstä taikka sen oikeudettomasta käytöstä. Tässä tilanteessa direktiivin 2007/64 56 artiklan 1 kohdan b alakohdassa edellytetään, että maksupalvelunkäyttäjä ilmoittaa siitä palveluntarjoajalle ilman aiheetonta viivytystä. Kuten kyseisen direktiivin 57 artiklan 1 kohdan d alakohdasta, luettuna sen johdanto-osan 32 perustelukappaleen valossa, ilmenee, ilmoittamisen tavoitteena on antaa maksupalveluntarjoajalle mahdollisuus sulkea maksuväline ja estää sen oikeudeton käyttö.

35. Toisessa tilanteessa käyttäjä saa tietää oikeudettomasta maksutapahtumasta. Tällaisessa tapauksessa käyttäjän on kyseisen direktiivin 58 artiklan mukaisesti ilmoitettava asiasta maksupalveluntarjoajalle ilman aiheetonta viivytystä saadakseen hyvityksen oikeudettomasta maksutapahtumasta. Kyseisen artiklan mukaisen ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on antaa maksajalle mahdollisuus oikeudettomien maksutapahtumien riitauttamiseen ja niitä koskevien rahamäärien palauttamiseen.

[15] Ks. Geva, B., ”The EU payment services directive: An outsider’s view”, *Yearbook of European Law*, osa 28, nro 1, 2009, s. 177–215, sivulla 200, jossa huomautetaan, että tätä vastuuta on rajoitettu myös siinä tapauksessa, että maksaja on toiminut moitteettomasti eikä ole tietoinen olosuhteista, jotka edellyttävät ilmoittamista direktiivin 2007/64 56 artiklan nojalla.

[16] Ks. Bourguignon, C., ”L’utilisateur dans la nouvelle loi sur les services de paiement: entre protection et responsabilisation”, teoksessa Jacquemin, H., Michaux, B. ja Bourguignon, C., *Actualités en droit du numérique*, Anthemis, Limal, 2019, s. 153–215, sivulla 206.

[17] Ibid., sivulla 207, jossa ilmoitusvelvollisuutta kuvataan ilmaisulla ”*curseur de la répartition des responsabilités*”. Samaan tapaan ks. Guimarães, M.R. ja Steennot, R., ”Allocation of liability in case of payment fraud: who bears the risk of innovation? A comparison of Belgian and Portuguese law in the context of PSD2”, *European Review of Private Law*, Kluwer Law International, 2022, osa 30, nro 1, s. 29–72, sivulla 46, joiden mukaan ”[käyttäjän] käyttäytymisen ja oikeudettomien maksutapahtumien mahdollinen syy-yhteys päättyy ilmoittamiseen”.

36. Direktiivin 2007/64 56 artiklan 1 kohdan b alakohdalla on *ennalta ehkäisevä tehtävä*, koska se mahdollistaa maksuvälineen sulkemisen ja suojaa oikeudettomien maksutapahtumien riskiltä, kun taas 58 artiklalla on lähinnä *korvaava tehtävä*, koska se mahdollistaa oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärän palauttamisen. [18]

37. Kolmannessa tilanteessa nämä kaksi edellistä tilannetta toteutuvat (lähes) *samanaikaisesti*. Kuten komissio perustellusti huomautti kirjelmissään ja kuten pääasian oikeudenkäynnissä vaikuttaa olevan asian laita, oikeudeton maksutapahtuma voi olla seurausta maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta, väärinkäytöstä tai oikeudettomasta käytöstä. Tällaisessa tilanteessa 56 artiklan 1 kohdan b alakohdasta ja 58 artiklasta johtuvia ilmoitusvelvollisuuksia on sovellettava *johdonmukaisesti*. Johdonmukaisuuden varmistamiseksi 58 artiklan mukaisen oikeudettomasta maksutapahtumasta ilmoittamisen (ja sen riitauttamisen) on katsottava *käsittävän* 56 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisen ilmoituksen. Tämäntyyppisessä tilanteessa oikeudettomasta maksutapahtumasta ilmoittaminen palvelee sekä ennalta ehkäisevää että korvaavaa tehtävää ja syrjäyttää 56 artiklan mukaisen ilmoituksen. [19]

3. Direktiivin 2007/64 58 artiklan mukaisen ilmoituksen tekemistä koskeva määräaika

38. Direktiivin 2007/64 58 artiklassa edellytetään maksajan täyttävän velvollisuutensa ilmoittaa maksupalveluntarjoajalle tietyssä ajassa. Jotta maksupalvelunkäyttäjä voi saada maksupalveluntarjoajalta hyvityksen, hänen on ilmoitettava maksupalveluntarjoajalleen ”oikeudettomasta – – maksutapahtumasta ilman aiheetonta viivytystä sen havaittuaan. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä”.

39. Ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä tulee esille kysymys siitä, menettääkö maksupalvelunkäyttäjä oikeuden hyvitykseen, jos ilmoitusta ei tehdä viipymättä, vaikka se tehdään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä. Vastaus tähän kysymykseen riippuu siitä, onko velvollisuus ilmoittaa oikeudettomasta maksutapahtumasta ”ilman aiheetonta viivytystä” sen havaittuaan selvästi erotettava ja erillinen edellytys, jota sovelletaan *kumulatiivisesti* yhdessä sen velvollisuuden kanssa, jonka mukaan ilmoitus on tehtävä 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä.

40. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tulkitsemiseksi on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös on. Myös unionin oikeuden säännöksen syntyhistoriasta voi ilmetä sen tulkinnan kannalta merkityksellisiä seikkoja. [20]

41. Kun tarkastellaan ensinnäkin 58 artiklan sanamuotoa, on huomautettava aluksi, että ilmoittamista koskevat ajalliset edellytykset liittyvät toisiinsa ilmauksella ”*viimeistään 13 kuukauden kuluessa*”. Tästä ilmaisusta käy ilmi, että 58 artiklassa asetetaan kaksi erillistä edellytystä, joita molempia on noudatettava, jotta oikeus hyvitykseen syntyy.

42. Lisäksi nämä kaksi ajallista edellytystä ovat luonteeltaan ja laajuudeltaan erilaisia.

[18] Torck, S., ”Délai de contestation des opérations de paiement non autorisées: renvoi préjudiciel de la Cour de Cassation”, *Revue de droit bancaire et financier*, nº 2, 2024, commentaire 28.

[19] Ibid.; Torck, S. huomauttaa, että 58 artiklaan perustuva riitauttaminen korvaa 56 artiklan mukaisen ilmoittamisen, josta on tullut olosuhteiden seurauksena tehoton (”la contestation fondée sur l’article 58 prend le relais du signalement fondé sur l’article 56, rendu inefficace par les circonstances”).

[20] Tuomio CRCAM, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

43. ”Ilman aiheetonta viivytystä” tehtävästä ilmoituksesta on todettava, ettei tätä ilmausta määritellä direktiivissä 2007/64.[21] Kuten Ranskan hallitus lähinnä väitti, kieliversiosta riippuen kyseistä ilmausta voidaan tulkita siten, että siinä alleviivataan ilmoittamisen välitöntä luonnetta[22] tai viivytyksen kohtuuttoman pitkää kestoa.[23]

44. Kieliversioiden sävyeroista huolimatta on huomautettava, ettei 58 artiklassa viitata *välittömään* toimintaan. Tämä on osoitus tietystä liikkumavarasta arvioitaessa maksajan reagoinnin nopeutta tapauskohtaisesti. Maksajan on siten toimittava mahdollisimman nopeasti olosuhteet huomioon ottaen. Maksajan ei joka tapauksessa voida katsoa toimineen liian myöhään, jos hän ei tosiasiassa ollut tietoinen oikeudettomaan maksutapahtumaan johtaneesta tapahtumasta.[24]

45. Tämän tulkinnan vahvistaa direktiivin 2007/64 johdanto-osan 31 perustelukappale, jonka mukaan maksupalvelunkäyttäjän olisi ilmoitettava maksupalveluntarjoajalle ”mahdollisimman pian” kaikki oikeudettomiksi väitetyt maksutapahtumat.

46. Kyseisen johdanto-osan 31 perustelukappaleen valossa ilmaus ”ilman aiheetonta viivytystä” on ymmärrettävä siten, että siinä edellytetään maksupalvelunkäyttäjän toimivan ”*ripeästi*”, mitä on arvioitava *olosuhteet huomioon ottaen*, kuten komissio lähinnä huomautti.

47. Kuten Tšekin hallitus lähinnä väitti, tarve ottaa huomioon kunkin tapauksen olosuhteet on osoitus siitä, että vaatimus ilmoittaa asiasta ”ilman aiheetonta viivytystä” on *subjektiivinen*. Sen subjektiivinen luonne johtuu myös sen lähtökohdasta, joka on tieto luvattomasta maksutapahtumasta.

48. Erotuksena tästä subjektiivisesta ajallisesta edellytyksestä edellytys, jonka mukaan ilmoitus on tehtävä viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä, on objektiivinen. On nimittäin niin, että 13 kuukauden kuluminen voidaan määrittää objektiivisesti, eikä se ole riippuvainen asian olosuhteista. Lisäksi ajankohta, jona tämä 13 kuukauden ajanjakso alkaa kulua, ei riipu siitä, että maksaja on tietoinen oikeudettomasta maksutapahtumasta (mitä saattaa sitä paitsi olla vaikea määrittää),[25] vaan se riippuu tilin veloituspäivästä.

49. Unionin tuomioistuin selvensi tuomiossaan CRCAM, että 13 kuukauden ajanjakso on ”enimmäisaika”, jossa ilmoitus on tehtävä.[26] Käyttäjä, joka ei ole ilmoittanut maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta maksutapahtumasta 13 kuukauden kuluessa sen veloittamisesta, ei voi saattaa tätä maksupalveluntarjoajaa vastuuseen myöskään yleisten oikeussääntöjen perusteella, eikä hän näin ollen voi saada palautusta tämän oikeudettoman maksutapahtuman osalta.[27] Kuten Veracash väitti, 13 kuukauden ajanjakso on lopullinen määräaika (”délai butoir”), jossa ilmoitus on tehtävä.

[21] Ranskan hallitus tarkasteli huomautuksissaan ilmausta ”ilman aiheetonta viivytystä” ottaen huomioon komissiolle tai jäsenvaltioille muissa unionin oikeuden säädöksissä asetetut velvoitteet. Katson kuitenkin, että unionin toimielimen tai jäsenvaltion viranomaisen ja yksityishenkilön, nimittäin maksajan, väliset erot estävät tällaisen vertailun.

[22] Näin on ilmeisesti ranskan- (”sans tarder”), hollannin- (”onverwijld”), saksan- (”unverzüglich”), kreikan- (‘αμελλητί’) ja italiankielisissä (”senza indugio”) versioissa.

[23] Näin on ilmeisesti englannin- (”without undue delay”), espanjan- (”sin tardanza injustificada”) ja latviankielisissä (”bez liekas kavēšanās”) versioissa.

[24] Ks. Storck, M. ym., *Code Monétaire et Financier. Annoté et commenté*, 14. painos, Dalloz, Paris, 2024, s. 170 ja Hennard, G., ”Loi sur les services de paiement: l’exécution des opérations de paiement – Responsabilités en cas d’inexécution ou d’exécution incorrecte des opérations de paiement”, *Betalingsdiensten / Services de paiement*, 1. painos, Intersentia, Bruxelles, 2011, s. 137–194, sivulla 172.

[25] Ks. edellä alaviitteessä 17 mainittu Guimarães, M.R. ja Steennot, R., sivulla 48.

[26] Ks. vastaavasti tuomio CRCAM, 38 ja 50 kohta.

[27] Tuomio CRCAM, 36 kohta.

50. Edellä esitetystä seuraa, että velvollisuus tehdä ilmoitus ”ilman aiheetonta viivytystä” on erillinen velvollisuudesta tehdä ilmoitus 13 kuukauden määräajassa. Sitä, ettei maksupalvelunkäyttäjä ilmoita oikeudettomasta maksutapahtumasta ”ilman aiheetonta viivytystä” sen havaittuaan, ei voida yksinkertaisesti ”kompensoida” ilmoituksella, joka tehdään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä.

51. Toiseksi direktiivin 2007/64 58 artiklan asiayhteyteen perustuva tulkinta vahvistaa kyseisen säännöksen sanamuodon mukaisen tulkinnan.

52. Unionin tuomioistuin totesi tuomiossaan CRCAM, että 58 artiklassa, johon kyseisen direktiivin 60 artiklan 1 kohdassa viitataan, asetetaan maksupalvelunkäyttäjälle yleinen ilmoitusvelvollisuus.[28] Kuten olen edellä todennut,[29] ilmoittamisella on keskeinen asema vastuuta oikeudettomista maksutapahtumista koskevien sääntöjen yhteydessä. Jos hyväksytään, että maksaja voi odottaa 13 kuukautta ennen havaitsemastaan maksutapahtumasta ilmoittamista, tämä heikentää ilmoittamista ”ilman aiheetonta viivytystä” koskevan velvollisuuden tehokkuutta. Siinä tapauksessa, että oikeudeton maksutapahtuma on seurausta maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin, myöhäinen ilmoittaminen kyseisestä maksutapahtumasta viivyttää maksupalveluntarjoajan direktiivin 2007/64 57 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisten toimenpiteiden toteuttamista. Lisäksi myöhäinen ilmoittaminen oikeudettomista maksutapahtumista, jotka maksaja on havainnut, viivyttää kyseisen direktiivin 60 artiklan mukaisen maksupalveluntarjoajan vastuun syntymistä. Kuten komissio lähinnä väitti, myöhäinen ilmoittaminen oikeudettomista maksutapahtumista, jotka maksaja on havainnut, heikentää siten myös direktiivin 2007/64 57 artiklan 1 kohdan d alakohdan ja 60 kohdan tavoitteita.

53. Kolmanneksi direktiivin 2007/64 58 artiklan teleologinen tulkinta tukee kyseisen säännöksen sanamuodon mukaista ja asiayhteyteen perustuvaa tulkintaa. Siinä tapauksessa, että oikeudettomaan maksutapahtumaan liittyvät menetykset ovat seurausta maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin, myöhäinen ilmoittaminen estää maksupalveluntarjoajaa ryhtymästä välittömästi toimenpiteisiin ja lisää oikeudettomien maksutapahtumien riskiä. Aiheeton viivästys maksupalveluntarjoajalle ilmoittamisessa heikentää siten ilmoittamisen ennalta ehkäisevää tarkoitusta.[30]

54. Lisäksi, kuten komissio lähinnä huomautti, tulkinta, jonka mukaan maksajalla on oikeus saada hyvitys, vaikka hän ei tehnyt ilmoitusta ilman aiheetonta viivytystä, heikentää oikeusvarmuutta ja maksupalveluntarjoajan ja -käyttäjän etujen tasapainottamista.

55. Neljänneksi direktiivin 2007/64 tausta tukee kyseisen direktiivin 58 artiklan sanamuodon mukaisesta, asiayhteyteen perustuvasta ja teleologisesta tulkinnasta seuraavaa tulkintaa.

56. Sen valmisteluasiakirjoista ilmenee, että komission alkuperäiseen direktiiviehdotukseen[31] ei sisältynyt direktiivin 2007/64 58 artiklassa säädettyä määräaikaa, joka otettiin käyttöön lainsäädäntömenettelyn kuluessa, vastaavaa määräaikaa.[32] Yhdenmukaisen, 13 kuukauden määräajan käyttöönoton ei kuitenkaan ollut tarkoitus korvata velvollisuutta ilmoittaa ilman

[28] Ibid., 33 kohta.

[29] Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 32 kohta.

[30] Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 34 ja 36 kohta.

[31] Yhteisön Lissabon-ohjelman toteuttaminen – Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivien 97/7/EY, 2000/12/EY ja 2002/65/EY muuttamisesta (KOM(2005) 603 lopullinen).

[32] Ks. julkisasiamies Saugmandsgaard Øen ratkaisuehdotus CRCAM (C-337/20, EU:C:2021:564, 44–46 kohta).

aiheetonta viivytystä. Kuten unionin tuomioistuin tuomiossaan CRCAM totesi, osoittautui pian välttämättömäksi asettaa tällainen määräaika näiden palvelujen käyttäjän ja niiden tarjoajan oikeusvarmuuden turvaamiseksi.[33] Kyseisestä 13 kuukauden enimmäismääräajasta säätämällä varmistetaan, että maksutapahtuma on maksupalvelunkäyttäjän ilmoittamismääräajan päättyessä luonteeltaan lopullinen.[34] Tavoite varmistaa, että maksutapahtumasta tulee lopullinen, ei kuitenkaan vaikuta käyttäjän erilliseen velvollisuuteen ilmoittaa oikeudettomasta maksutapahtumasta ilman aiheetonta viivytystä.

57. Tästä seuraa, että maksupalvelunkäyttäjän on noudatettava molempia direktiivin 2007/64 58 artiklassa säädettyjä edellytyksiä. Tämä ei vaikuta saman direktiivin 61 artiklan 2 kohdan, jossa säädetään maksajan vastuusta silloin, kun menetykset johtuvat sellaisista oikeudettomista maksutapahtumista, jotka hän on aiheuttanut muun muassa laiminlyömällä tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti velvollisuuttaan ilmoittaa maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin, soveltamiseen, joka on toisen ennakkoratkaisukysymyksen kohteena.

58. Edellä esitetyn perusteella direktiivin 2007/64 58 artiklaa, luettuna sen 56, 60 ja 61 artiklan valossa, on tulkittava siten, että maksaja menettää lähtökohtaisesti oikeuden oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärän palauttamiseen, jos hän ilmoitti maksupalveluntarjoajalle kyseisestä maksutapahtumasta myöhässä, vaikka tekikin sen 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä. Tämä ei vaikuta kyseisen direktiivin 61 artiklan 2 kohdan soveltamiseen.

B Toinen kysymys

59. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei mainitse toisessa kysymyksessään mitään tiettyä direktiivin 2007/64 säännöstä, ennakkoratkaisupyynnöstä käy kuitenkin ilmi, että siinä pyydetään tulkitsemaan kyseisen direktiivin 61 artiklan 2 kohtaa, luettuna sen 56 artiklan 1 kohdan b alakohdan valossa. Lisäksi toinen kysymys esitetään siinä tapauksessa, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi.

60. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee siten toisessa kysymyksessään lähinnä, onko direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohtaa, luettuna kyseisen direktiivin 56 artiklan 1 kohdan b alakohdan valossa, tulkittava siten, että jos oikeudettomaan maksutapahtumaan liittyvät menetykset johtuvat maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä, maksaja menettää oikeuden kyseisen rahamäärän palauttamiseen vain, jos hän laiminlöi tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti velvollisuuttaan ilmoittaa siitä maksupalveluntarjoajalle.

61. Direktiivin 2007/64 61 artiklassa vahvistetaan erityissäännökset, joita sovelletaan sääntöihin, jotka koskevat vastuuta oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvistä menetyksistä, jotka aiheutuvat kadonneiden, varastettujen tai vääriin käsiin joutuneiden maksuvälineiden käytöstä.[35] Kyseisen direktiivin 61 artiklan 2 kohdasta, luettuna sen 56 artiklan 1 kohdan b alakohdan valossa, etenkin ilmenee, että maksaja vastaa kaikista menetyksistä, jotka johtuvat sellaisista oikeudettomista maksutapahtumista, jotka hän on aiheuttanut muun muassa laiminlyömällä

[33] Tuomio CRCAM, 48 kohta.

[34] Ibid., 49 kohta.

[35] Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 31 kohta.

tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti velvollisuuttaan ilmoittaa maksupalveluntarjoajalle maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä.

62. Mainitun 61 artiklan 2 kohdassa ei nimenomaisesti viitata 58 artiklan mukaiseen ilmoitusvelvollisuuteen. Kuten edellä todettiin,[36] tilanteesta ja tapahtumien kulusta riippuen, kun oikeudeton maksutapahtuma on seurausta maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin, 58 artiklan mukainen oikeudettomasta maksutapahtumasta ilmoittaminen kuitenkin käsittää 56 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisen ilmoituksen. Tällaisissa tilanteissa 61 artiklan 2 kohdan, 56 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 58 artiklan johdonmukaisen tulkinnan varmistamiseksi 58 artiklan mukaiseen ilmoitukseen on sovellettava 61 artiklan 2 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

63. Maksaja menettää siten oikeuden kyseisen rahamäärän palauttamiseen, jos hän ei ilmoittanut oikeudettomasta maksutapahtumasta maksuvälineen katoamisen, varkauden tai vääriin käsiin joutumisen jälkeen ”tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti”.

64. Direktiivin 2007/64 johdanto-osan 33 perustelukappaleesta ilmenee, että maksupalvelunkäyttäjän mahdollisen huolimattomuuden arvioimisessa olisi otettava huomioon kaikki olosuhteet. Kyseisen perustelukappaleen mukaan väitetyn huolimattomuuden todisteet ja sen vakavuusaste olisi arvioitava kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

65. Huolimattomuuden käsitteellä tarkoitetaan tahatonta toimea tai laiminlyöntiä, jolla siitä vastuussa oleva henkilö loukkaa huolellisuusvelvoitettaan, kun taas törkeän huolimattomuuden käsite voi tarkoittaa ainoastaan tällaisen huolellisuusvelvoitteen *ilmeistä* loukkaamista.[37] Direktiivi 2015/2366, jota ei tosin sovelleta pääasiassa, vahvistaa tämän ”törkeän huolimattomuuden” käsitteen tulkinnan. Sen johdanto-osan 72 perustelukappaleessa todetaan, että ”törkeä huolimattomuus olisi – – määriteltävä vakavammaksi kuin pelkkä huolimattomuus niin, että se sisältää käyttäytymisen, johon kuuluu merkittävä määrä piittaamattomuutta”.

66. Direktiivin 2007/64 59 artiklan 2 kohdasta joka tapauksessa seuraa, että pelkkä maksuvälineen käyttö ei sinänsä riitä osoittamaan, että maksaja olisi toiminut petollisesti tai laiminlyönyt tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti yhtä tai useampaa 56 artiklassa tarkoitettua velvollisuuttaan.

67. Näin ollen direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa pelkkä huolellisuusvelvoitteen loukkaaminen tai ”pelkkä huolimattomuus”, kuten komissio asian ilmaisi, ei riitä estämään rahamäärän palauttamista maksajalle.[38] Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin aivan oikein totesi, 61 artiklan 2 kohdassa ei siten ”rangaista” kaikista ilmoittamiseen liittyvistä viivytyksistä olosuhteista ja maksajan käyttäytymisestä riippumatta. Palautusoikeuden menettämiseen johtaa ainoastaan ilmoituksen viivästyminen, joka johtuu maksajan toimimisesta tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti.

68. Edellä esitetyn perusteella direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohtaa, luettuna kyseisen direktiivin 56 artiklan 1 kohdan b alakohdan valossa, on tulkittava siten, että jos oikeudettomaan maksutapahtumaan liittyvät menetykset johtuvat maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai

[36] Tämän ratkaisuehdotuksen 37 kohta.

[37] Ks. vastaavasti tuomio 3.6.2008, Intertanko ym. (C-308/06, EU:C:2008:312, 75 ja 76 kohta).

[38] Ks. edellä alaviitteessä 17 mainittu Guimarães, M.R. ja Steennot, R., sivulla 50, jossa esitetään esimerkkejä kansallisesta oikeuskäytännöstä.

joutumisesta vääriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä, maksaja menettää oikeuden rahamäärän palauttamiseen vain, jos hän on tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti laiminlyönyt ilmoituksen tekemisen maksupalveluntarjoajalle.

C Kolmas kysymys

69. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei mainitse kolmannessa kysymyksessään mitään tiettyä direktiivin 2007/64 säännöstä, ennakkoratkaisupyynnöstä käy kuitenkin ilmi, että siinä pyydetään tulkitsemaan kyseisen direktiivin 61 artiklan 2 kohtaa ja etenkin oikeudettomien maksutapahtumien, joista maksaja on vastuussa, ulottuvuutta. Lisäksi kolmas kysymys esitetään siinä tapauksessa, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi.

70. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee siten kolmannessa kysymyksessään lähinnä, onko direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että jos maksajalle on aiheutunut oikeudettomiin maksutapahtumiin, joista maksaja ilmoitti tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti myöhässä, liittyviä menetyksiä, maksaja menettää oikeuden rahamäärien palauttamiseen kaikkien oikeudettomien maksutapahtumien osalta, vai onko näin ainoastaan sellaisten maksutapahtumien osalta, jotka olisi voitu estää, jos ilmoitusta ei olisi tehty myöhässä.

71. Tältä osin edellä [39] mainitun vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tulkitsemiseksi on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös on.

72. Ensinnäkin, kun tarkastellaan direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohdan sanamuotoa, kyseisessä säännöksessä todetaan, että maksajan on vastattava ”kaikista menetyksistä, jotka johtuvat sellaisista oikeudettomista maksutapahtumista”, jotka hän on aiheuttanut muun muassa laiminlyömällä tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti ilmoitusvelvollisuuttaan. Yhtäältä ilmaisut ”*kaikista menetyksistä*” ja ”*sellaisista oikeudettomista maksutapahtumista*” vaikuttavat viittaavan siihen, että maksutapahtumien, joiden osalta maksaja laiminlyö velvollisuuksiaan, ulottuvuutta on tulkittava laajasti. Tältä osin ei eroteta maksutapahtumia, jotka olisi voitu välttää, ja maksutapahtumia, joita ei olisi voitu välttää, jos ilmoitus olisi tehty oikea-aikaisesti.

73. Toisaalta ilmaisulla ”menetyksistä, jotka johtuvat” luodaan syy-yhteys menetysten ja maksajan, joka aiheutti ne laiminlyömällä muun muassa ilmoittamisen, käyttäytymisen välille. Tätä syy-yhteyttä koskevan vaatimuksen voitaisiin tulkita, kuten komissio lähinnä väitti, osoittavan, että tässä tarkoitetaan ainoastaan menetyksiä, jotka johtuvat sellaisista maksutapahtumista, jotka olisi voitu estää oikea-aikaisella ilmoittamisella.

74. Katson kuitenkin, että direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohdan asiayhteys ja tavoite viittaavat sen sijaan siihen, että maksaja vastaa kaikista oikeudettomista maksutapahtumista johtuvista kaikista menetyksistä, jos hän on tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti laiminlyönyt niistä ilmoittamisen.

[39] Tämän ratkaisuehdotuksen 40 kohta.

75. Toiseksi kyseisen säännöksen asiayhteydestä on muistutettava ensinnäkin, että maksajan rajoittamaton vastuu riippuu siitä, että hän on toiminut petollisesti tai laiminlyönyt tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti yhtä tai useampaa direktiivin 2007/64 56 artiklassa tarkoitettua velvollisuuttaan. Kyseisestä säännöksestä seuraa, että tällaisella käyttäytymisellä on oltava seurauksia maksajalle, nimittäin palautusoikeuden menettäminen.

76. Seuraavaksi, kuten olen jo todennut,[40] ilmoittamisella on keskeinen asema vastuuta oikeudettomista maksutapahtumista koskevassa järjestelmässä. Erityisesti silloin, kun riidanalainen maksutapahtuma on seurausta maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä, ilmoittamisella on ennalta ehkäisevä tehtävä, joka antaa maksupalveluntarjoajalle mahdollisuuden sulkea maksuväline ja pienentää oikeudettomien maksutapahtumien riskiä. Vastuuta tällaisista oikeudettomista maksutapahtumista koskevat säännöt perustuvat siihen olettamaan, että tällaiset maksutapahtumat *olisi voitu välttää* oikea-aikaisella ilmoittamisella. Olisi vastuujärjestelmän logiikan vastaista erottaa palautusoikeuden kannalta kaksi maksutapahtumien luokkaa, toisin sanoen ne, jotka olisi voitu välttää, ja ne, joita ei olisi voitu välttää.

77. Kolmanneksi direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohdan päämäärä ja säännöstö, jonka osa se on, tukevat tätä päätelmää. Vastuuta oikeudettomista maksutapahtumista, jotka aiheutuvat maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin, koskevilla säännöillä pyritään saattamaan tasapainoon maksajan ja maksupalveluntarjoajan edut. Sopimuspuolten etujen tasapainottamisen kanssa olisi ristiriidassa, jos vastuun ulottuvuutta supistettaisiin niin, että se käsittää ainoastaan osan oikeudettomista maksutapahtumista. Se myös heikentäisi tavoitetta kannustaa maksajaa ilmoittamaan tällaisista maksutapahtumista maksupalveluntarjoajalle ilman aiheetonta viivytystä.

78. Edellä esitetyn perusteella katson, että direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että jos maksajalle on aiheutunut oikeudettomiin maksutapahtumiin, joista maksaja ilmoitti tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti myöhässä, liittyviä menetyksiä, maksaja menettää palautusoikeuden kaikkien oikeudettomien maksutapahtumien eikä ainoastaan sellaisten maksutapahtumien osalta, jotka olisi voitu välttää, jos ilmoitusta ei olisi tehty myöhässä.

V Ratkaisuehdotus

79. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Cour de cassationin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY 58 artiklaa, luettuna sen 56, 60 ja 61 artiklan valossa,

   on tulkittava siten, että maksaja menettää lähtökohtaisesti oikeuden oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärän palauttamiseen, jos hän ilmoitti maksupalveluntarjoajalle kyseisestä maksutapahtumasta myöhässä, vaikka hän tekikin sen 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä. Tämä ei vaikuta direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohdan soveltamiseen.

[40] Tämän ratkaisuehdotuksen 32 ja 52 kohta.

2) Direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohtaa, luettuna kyseisen direktiivin 56 artiklan 1 kohdan b alakohdan valossa,

   on tulkittava siten, että jos oikeudettomaan maksutapahtumaan liittyvät menetykset johtuvat maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta vääriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä, maksaja menettää oikeuden rahamäärän palauttamiseen vain, jos hän on tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti laiminlyönyt ilmoituksen tekemisen maksupalveluntarjoajalle.

3) Direktiivin 2007/64 61 artiklan 2 kohtaa

   on tulkittava siten, että jos maksajalle on aiheutunut oikeudettomiin maksutapahtumiin, joista maksaja ilmoitti tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti myöhässä, liittyviä menetyksiä, maksaja menettää palautusoikeuden kaikkien oikeudettomien maksutapahtumien eikä ainoastaan sellaisten maksutapahtumien osalta, jotka olisi voitu välttää, jos ilmoitusta ei olisi tehty myöhässä.